

LA MÚSICA LLEUGERA A S'ARENAL

ELS ANYS SEIXANTA I SETANTA, I RECORDANT EL 1916

BARTOMEU VIDAL PONS

PREGÓ DE LES FESTES DE SANT CRISTÒFOL 2016

PREGÓ DE LES FESTES DE SANT CRISTÒFOL 2016

LA MÚSICA LLEUGERA A S'ARENAL
ELS ANYS SEIXANTA I SETANTA, I RECORDANT EL 1916

BARTOMEU VIDAL PONS

Edita: Ajuntament de Lluçmajor

Disseny i impressió: GRAFIC ART - S'Arenal

DL: PM-523-2017

SUMARI

Presentació.....	7
La música lleugera a s'Arenal els anys seixanta i setanta, i recordant el 1916	11
Recordant el 1916.....	12
La música lleugera a s'Arenal els anys seixanta i setanta.....	17
Inicis del turisme	17
L'evolució tècnica dels mitjans musicals	20
Anècdotes	23
Viatges a l'estranger	26
Cloenda	32
Bibliografia	33

PRESENTACIÓ

Autoritats, senyores i senyors, amics,

El pregoner que ara escoltarem és un llucmajorer de soca-rel, de Can Blau, i encara que la seva residència habitual sigui Palma des de fa més de quatre decennis, mai ha oblidat els seus orígens, ans ben al contrari. El seu perfil humà, prou conegut de tothom, està definit per un entrunyellat de valors humans i religiosos, unit a un caràcter positiu i amable, amic de la conversa i de la rialla, que el converteixen en un bon company generós, fidel i lleial, i en un ciutadà exemplar, sempre dins una discreció que el caracteritza i un esperit conciliador, que uneix el respecte per les persones i les idees i la prioritització del bé comú. Amant de les coses ben fetes, ha demostrat sempre la seva facilitat per a l'organització d'actes i reunions, per a la solució de problemes pràctics i per a les tasques de coordinació i direcció, sense oblidar la seva entrega en l'àmbit familiar, del qual se sent ben orgullós, com a espòs, pare i padrí, que ja ha celebrat fa pocs mesos les noces d'or matrimonials. El seu perfil professional, també sobradament conegut, és una fructífera conjunció entre el magisteri i la música, com veurem a continuació.

Bartomeu Vidal Pons obrí els ulls a la vida el 6 de maig de l'any 1936 al carrer de Gràcia núm. 18 de Llucmajor. Passà la infància i l'adolescència entre els jocs dels carrers i les escoles que freqüentà: monges dels Sagrats Cors i col·legi de Sant Bonaventura, a la vila, i Seminari i Escola de Magisteri, a Ciutat. Marcat per l'estil de vida de la postguerra, va créixer valorant l'esforç i la constància, i compatibilitzant feina i estudis. Tocat per inquietuds culturals

i desitjós d'aconseguir una carrera, Bartomeu Vidal es matriculà a l'esmentada Escola de Magisteri com a alumne lliure, i inicià així un camí seguit per altres joves llucmajorers, mentre treballava al magatzem de la fàbrica de sabates de Can Pola, en un moment que tot el poble bullia per l'activitat intensa d'una quarantena llarga d'aquestes fàbriques, i altres indústries i negocis, a més de l'activitat agrícola i ramadera, prèvies al boom turístic dels anys seixanta, que tant experimentà s'Arenal.

Obtingut el títol de mestre, Bartomeu Vidal exerceix al col·legi parroquial de Sant Miquel de la vila (en aquell moment classificat com a centre de patronat). Aprovades les oposicions al cos del magisteri públic, és destinat en primer lloc a Cas Concos i després a Lluçmajor (centre on havia fet les pràctiques i on rebé la influència d'experimentats mestres i directors, i on havia viscut la transformació del grandios patí per la iniciativa de Don Pedro Urbina). Posteriorment passà a Palma, al Col·legi Públic Felip Bauçà, l'any 1976, on continuà fins a la seva jubilació l'any 1996. Ha estat acompanyat en tot moment també, en l'àmbit professional de la docència, per la seva esposa Catalina Nicolau i pels seus fills Rosa, Sebastià, Toni i Antònia.

La segona vocació de Bartomeu Vidal, com hem esmentat, ha estat la música. Mogut per l'interès d'aprendre ha aconseguit, a partir d'una formació autodidacta i classes amb Montserrat Prim, especialitzar-se en les diverses modalitats de teclat: piano, acordió i orgue, i de forma progressiva en la direcció coral. Bartomeu Vidal no ha passat per cap escola, associació o col·lectiu humà sense organitzar alguna coral, concerts o actuacions escèniques relacionades amb la música, clàssica, popular, religiosa o lleugera. En moltes d'aquestes activitats ha demostrat també la qualitat de la seva habilitat i la seva vocació per a l'ensenyament i per a les relacions humanes, a més d'aconseguir l'ampliació del camp professional retribuït, que mai sobra, i més en aquells anys.

La seva joventut va coincidir amb la transformació de s'Arenal en un nucli turístic de primer ordre, amb l'aparició de dotzenes i dotzenes d'hotels, sales de festa, restaurants i bars que crearen molta oferta d'activitats d'oci i, fins i tot, una cultura pròpia de l'estiu mallorquí al

servei dels turistes (que també aprofitava molta població mallorquina i que s'estengué pertot), molt lligada a la música i al ball. Mallorca canvià i mai ha tornat esser la mateixa. Ben segur que ara l'evolució hauria estat ben diferent en molts d'aspectes. En aquell moment sorgeix, en el context d'un gran moviment internacional de música lleugera, el fenomen de l'aparició de nombrosos conjunts musicals que tocaven música en directe, a vegades en dues o tres sessions en un mateix dia, en aquests establiments. De tot això ens parlarà el pregoner. I pot fer-ho perquè participà intensament en aquest moviment cultural-social-econòmic.

Facem una breu i sintètica referència al seu currículum musical global:

- » Director d'una coral infantil a Ses Escoles de Lluçmajor.
- » Director d'una coral infantil a l'escola parroquial Sant Miquel de Lluçmajor, que participà en el Concurs de Nadales a l'Auditori de Palma i que obtingué l'any 1965 el Primer Premi Provincial i l'assistència al Concurs Nacional a Madrid.
- » Director de la Coral Germanor de la Germanat de Mestres Jubilats de les Illes Balears, amb seu a Palma, durant 17 anys, que va participar en trobades amb altres corals.
- » Director de la Coral Veus de Can Clar de Lluçmajor, que va participar en trobades corals a Menorca, Eivissa i Mallorca.
- » Membre dels conjunts musicals Orquesta Bahía de Lluçmajor, Sis Som de Campos i Costa Azul d'Algaida.

El pregoner vol fer també una referència a l'any 1916, ja veureu per què. Escoltem aquesta interessant pàgina de la història de la música lleugera a s'Arenal, una pàgina de la seva història que també és la nostra.

Molts d'anys a tots! Molt bones festes de Sant Cristòfol! Moltes gràcies.

Jaume Oliver Jaume

D'esquerra a dreta: el batle, Jaume Tomàs; el pregoner, Bartomeu Vidal, i el presentador, Jaume Oliver.

LA MÚSICA LLEUGERA A S'ARENAL

ELS ANYS SEIXANTA I SETANTA, I RECORDANT EL 1916

«Senyor Batle, senyors regidors de la ciutat de Lluçmajor». Aquestes paraules són les que es pronunciaren, aviat farà cent anys, a l'Ajuntament de Lluçmajor per commemorar la concessió del títol de ciutat a Lluçmajor, que fins aleshores només tenia la categoria de vila. Va ser un reconeixement a aquesta ciutat per la seva trajectòria, especialment en l'agricultura i la indústria. Fins aquells moments no n'hi havia gaires, de localitats a Mallorca que tenien la categoria de ciutat. Palma, evidentment, Alcúdia des del segle XVI, i la resta ho aconseguiren a finals del segle XIX o principis del XX.

S'Arenal, s'Estanyol i Cala Pi han estat històricament les tres sortides que el municipi de Lluçmajor ha tengut cap a la mar, i especialment la primera, s'Arenal, ha estat la més important. Des de la fundació de la vila de Lluçmajor per part de Jaume II, els habitants del municipi es concentraren a l'interior per evitar els perills que suposava establir-se massa a prop de la costa, especialment les ràtzies o els atacs dels pirates.

Però a finals del segle XIX, quan el perill de viure a la costa desapareix i ja no hi ha rastre d'embarcacions turques que s'apropin a la costa, s'Arenal inicia un desenvolupament molt lent, centrat inicialment en l'activitat pesquera i l'extracció de pedra de marès.

RECORDANT EL 1916

El 1916 és un any prolífic per al municipi de Lluçmajor pels motius següents:

Es concedeix el títol de ciutat a la localitat en temps del batle del partit liberal Llorenç Cirerol, gràcies a les gestions del diputat Alexandre Rosselló.

Però aquest any també és molt important per un fet que impactà no només la ciutat de Lluçmajor sinó també el nucli costaner de s'Arenal: l'arribada del tren. S'inaugura la línia del tren Palma – S'Arenal – Lluçmajor. La primera línia establerta a Mallorca fou la de Palma a Inca, el 1870. Inicialment, la segona a construir-se havia de ser la de Palma – S'Arenal – Lluçmajor – Felanitx – Manacor, però la pressió dels nuclis agrícoles de l'interior de Mallorca aconseguí que es construís un ramal des d'Inca fins a Manacor i un altre que anàs des de Santa Maria fins a Felanitx. Així, el Migjorn de Mallorca va quedar marginat del trànsit ferroviari fins que el 1916 finalment s'inaugura aquesta línia. Aquest traçat tenia també l'objectiu d'esdevenir estratègic per a l'administració, és a dir, que seguís una línia propera a la costa per si en un futur pogués tenir alguna utilitat de caràcter militar, especialment connectar Palma amb les bateries de costa situades a la Marina de Lluçmajor, com la del Fort d'Enderrocat o el cap Blanc.

L'arribada del tren a s'Arenal va ser un impacte important per a la seva economia. En aquell moment s'Arenal tenia només una cinquantena d'habitants. L'extracció de marès era una de les activitats econòmiques del nucli, juntament amb la pesca. Fins aleshores les peces de marès es traslladaven en carros i eventualment en barca. Amb el tren, la parada de ses Cadenes servia per fer un carregament de marès cap a Palma.

El traçat de la línia del tren va obligar a construir tres obres significatives, com el pont de ses Set Boques, el de ses Tres Boques i el pont del torrent des Jueus, que foren necessàries per

El pont de ses Set Boques

salvar les dificultats orogràfiques dels diferents torrents. Això suposà un sacrifici per als qui participaren en aquestes obres, que es dugueren a terme bàsicament amb les eines rudimentàries d'aquell temps. Des d'aquí es voldria reconèixer la feina de la gent que treballà en la seva construcció.

Eusebi Estada fou el primer enginyer que dirigí les obres. Més tard fou l'enginyer militar Garcia Ruiz qui s'encarregà de la seva direcció.

Malauradament, aquesta línia del tren fou tancada el 1964, 48 anys després de la seva inauguració, amb

El pont del torrent des Jueus

Arribada del tren a Lluçmajor

l'excusa que aquest traçat entrava en l'espai que havia d'ocupar el nou aeroport de Son Sant Joan.

Es va crear la primera fàbrica d'electricitat de Lluçmajor, anomenada El Porvenir, que va permetre donar llum als principals carrers de la ciutat. La inauguració fou sonada: es va il·luminar la Plaça i es va fer una gran festa. Fou la substitució del gas per l'electricitat a la mateixa fàbrica.

El mestre d'educació primària Rufino Carpena va presentar un primer projecte d'edificació d'un grup escolar, que pot ser considerat la base sobre la qual anys més endavant, durant la Segona República, es durà a terme la construcció de les escoles de Lluçmajor, anomenades

La fàbrica El Porvenir

Ses Escoles. Aquesta construcció escolar també fou molt important per a s'Arenal, perquè durant molts d'anys els nins i les nines del nucli costaner anaven a escola a Llucmajor. Molta gent recorda mestre Antoni Rubí *Conill* i el seu autocar, que portava l'alumnat cada dia des de casa seva fins a Ses Escoles. L'assistència d'aquest alumnat també va provocar la creació del servei de menjador en aquest centre, perquè la jornada escolar era de matí i tarda.

Es va organitzar la primera colònia escolar per a nins, amb l'assistència de 25 alumnes. Fou l'inici del moviment de colònies escolars a Mallorca. Aquest primer any la colònia fou senzilla: 25 nines la de Ciutat i 25 nins la de s'Arenal. Les autoritats de Llucmajor i Ciutat s'implicaren en el fet singular i visitaren i obsequiaren els coloniers. Aquesta activitat va durar fins al 1936.

Es construí l'edifici conegut com Sa Carnisseria a Lluçmajor, que més tard esdevindria peixateria. Curiosament el nostre padrí, Pere Antoni Pons *Pelegrí*, que era mestre d'obres, va presentar una oferta però no va ser l'elegida, ja que va obtenir la segona puntuació.

Però aquell any no tot varen ser esdeveniments positius. Hi ha haver un fort temporal que va provocar molts de danys al mollet de s'Arenal. Allà s'hi embarcava el marès que es traslladava cap a Palma i la zona de Calvià. Les embarcacions tornaven amb carregaments de pedra cuita de guix perquè devora el mollet hi havia tres molins que molien les pedres i les convertien en guix.

El mollet de s'Arenal

LA MÚSICA LLEUGERA A S'ARENAL ELS ANYS SEIXANTA I SETANTA

INICIS DEL TURISME

Amb l'obertura internacional d'Espanya el turisme inicià un gran desenvolupament: sorgiren els primers hotels i cada vegada més els llucmajorers es feien la seva casa a s'Arenal per passar-hi l'estiu. Així, ja no només la gent benestant estiujava a s'Arenal, també famílies d'un poder adquisitiu més limitat optaven per invertir-hi.

I així començà el meu contacte amb s'Arenal. El meu pare va decidir comprar-hi un solar i renuncià a adquirir un tros de terra, encara que la seva mare, la meva padrina, ho consideràs un disbarat. A la meitat del solar hi edificàrem una caseta que ja ens donava aixopluc, però amb el temps edificàrem la resta del solar i els meus pares llogaren una part de la casa a un hotel de la zona. Aquest hi enviava turistes a dormir, ja que no cabien al seu hotel, on sí que hi menjaven: ja hi havia *overbooking* en aquell temps!

Els hotels havien d'entretenir els clients sobretot a la vesprada, per això començaren a formar-se conjunts musicals per fer vetlades als hotels. Quan havien sopat, devers les 9, començàvem a fer música d'entreteniment. Molts seien a la terrassa i quan tenien delit de ballar sortien a la pista que s'havia improvisat enmig. Al cap d'un temps la cosa s'animava i la pista se solia omplir de balladors. En arribar a les 12 de la nit, darrera tocada i festa acabada.

D'aquesta manera vaig començar a actuar a s'Arenal. Voldria fer notar que per a nosaltres, músics, s'Arenal comprenia del mollet fins a les Meravelles, ja que no diferenciàvem el municipi de Palma del de Lluçmajor.

L'Hotel Acapulco

Alguns hotels provaren d'oferir música el temps del sopar dins el menjador. Ho férem un estiu, però el trànsit i el renou de plats, i l'espai que ocupava l'orquestra, que era el de dues taules, aconsellaren començar directament a la terrassa.

L'Hotel Siroco

L'EVOLUCIÓ TÈCNICA DELS MITJANS MUSICALS

Quan vaig començar a actuar amb conjunts musicals, a mitjan anys cinquanta, els instruments i l'amplificació del so no eren ni podien esser com els d'ara.

Cada hotel tenia un piano al bar, que havíem de treure a la terrassa. Aquests pianos, de fer-los córrer tantes vegades de dedins a defora de l'hotel, solien tenir bastants mancances. Aleshores començaren a dur orgues electrònics fàcilment transportables, l'afinació dels quals sempre era perfecta. Amb el temps compràrem un orgue italià. Així ja fórem independents del piano de cada hotel. Però l'orgue necessitava un aparell d'amplificació i el compràrem a en Joan Antich, que ens muntà un altaveu gros, apropiat.

El sistema de micròfons i altaveus que empràvem era de baixa qualitat: els micròfons eren de cristall de quars, i amb la força de la veu la membrana feia un contacte i produïa un so que entrava a l'amplificador i en sortia amb potència.

Però tenia poca qualitat. Solíem dur tres micròfons d'aquest tipus. Al principi que vaig començar a actuar un empleat d'en Joan Antich venia a muntar l'equip de so. Amb el temps cada conjunt comprà el seu equip.

Ens assabentàrem que començaven a dur un micròfon americà de marca Shure que no funcionava per contacte de membranes, sinó que era del tipus cardioide, irrompible en les caigudes, i donava molt bona qualitat de so. En compràrem per al nostre cantant, perquè eren molt cars. Al cap d'uns anys ja en teníem tres.

Per a l'amplificació del so ens abastí en Joan Antich, que era per a nosaltres el més avançat en aquestes tècniques.

L'amplificador que li compràrem era un Philips de 36 watts de potència, que amplificava el que consideràvem just per a nosaltres. Actualment a les revetles s'empren amplificacions de

centenars de watts. L'avantatge que tenia la nostra amplificació era que les persones que assistien a la vetlada podien estar parlant entre elles sense que la música les molestàs. Al final de la funció era d'agrair.

Més endavant arribà un altre avanç tècnic: la ressonància. Era el primer intent de donar més cos a la veu i a la música. Provenia, com els micròfons, d'Amèrica, i consistia en una molla d'acer d'uns 40 cm de longitud, que anava dins un suport i la seva funció era retardar unes centèsimes de segon la sortida de la veu, mentre sortia per l'amplificador directament la veu i aleshores s'ajuntaven les dues sortides i produïa un efecte de ressonància, com si cantassin dins la Seu.

Aquest aparell no era al mercat. Es rebia via Tànger de contraban i un tècnic de ràdio de la Rambla de Ciutat els muntava. Millorà molt la reproducció de la veu, ja que no era tan seca i sortia més envoltant. Avui dia tot això s'aconsegueix electrònicament amb xips.

Alguns hotels en què actuàrem foren: l'Hotel Siroco, a prop del Mollet; l'Hotel Copacabana, molt apreciat per la seva tranquil·litat, allà dalt s'Arenal; l'Hotel Biarritz, que juntament amb el San Francisco foren capdavanters en la introducció de les festes; l'Hotel Acapulco, amb aquella, aleshores, immensa terrassa, i d'altres.

Els músics, al llarg de la nostra carrera, passàvem per diferents conjunts segons les necessitats de cada un. Record haver format part de l'Orquesta Costa Azul, amb companys d'Algaida, i de Sis Som, amb companys de Campos. I vaig acabar la meua vida musical amb l'Orquesta Bahía, on vaig coincidir amb en Miquel Mut, en Miquel Puigserver i en Toni Salvà de violins, trombó i saxos; en Toni Garcia, de percussió, i en Rafel Rebassa, de trompeta i contrabaix. També vaig actuar amb altres companys com en Joan Pou, en Maties Catany, en Joaquín García, en Joan Xamena Jr. i d'altres.

Actuació de l'Orquesta Bahía a l'Hotel Acapulco

ANÈCDOTES

Hi havia un matrimoni alemany amb dues filles molt jovenetes, que tenien un xalet a Cala Blava i qualque vespre venien a l'hotel on tocàvem, a passar la vetlada. De manera informal ens saludaven tant quan arribaven com quan se n'anaven. Parlaven un poc el castellà i, més o manco, ens enteníem.

Un vespre, després d'haver passat una vetlada amb cara preocupada i trista, en acomiadar-nos-en li demanàrem: «Què us passa?» Ell ens contestà: «Ens han entrat uns lladres a casa i ens han robat tots els doblers, i demà és festiu a Alemanya i fins dilluns no podré arreglar-ho.» En Miquel, d'acord amb tots, es posà mà a la butxaca i els oferí el jornal que havíem guanyat aquell vespre. En Horst, que així es deia el marit, davant aquell fet, va romandre sense paraula: S'emocionaren!, i d'aquella situació en nasqué una forta amistat, fins al punt de dur-nos dues vegades a Alemanya.

Hi havia un matrimoni mallorquí que acostumava a seguir-nos a l'estiu uns quants cops a la setmana als hotels on anàvem. Arribàrem a fer-hi amistat. Eren uns grans ballarins, sobretot en els valsos lents anglesos. Eren el senyor Juan Cuerda i la seva dona. Ell era tinent coronel i geòleg, estudiós de tot el nostre litoral costaner, autor de publicacions, juntament amb Josep Sacarès, dels estudis fets dins el nostre terme.

Aquesta parella molts de vespres encetava el ball, ja que en tocar un vals lent sempre sortien a ballar. Aleshores els estrangers també ho feien i en un tres i no res la pista era plena.

A l'hora del descans el nostre saxofonista, en Toni Salvà, anava a fer la xerradeta amb ells, i en començar la segona part ja aplegaven i es retiraven i fins un altre dia.

L'Orquesta Bahía amb la família alemanya

Aquests anys fèiem el transport de l'orquestra en un cotxe de lloguer amb xofer de can Macià Estrany. La carretera no estava asfaltada i una vegada acabada la funció, de tornada, vidres oberts, entrava una fresqueta alegre i en arribar a la vila anàvem a dormir sense calor.

Però hi havia un inconvenient: si per la carretera trobàvem cap cotxe, aleshores finestres tancades i arribàvem suesos. Així, quan el xofer s'adonava que venia de darrere un altre vehicle, accelerava perquè no ens passàs davant i haguéssim de rebre pols fins a la vila.

Un dia anàvem tranquil·lament i ja havíem pujat la costa de Son Verí quan de cop i volta s'encengueren uns llums de cotxe just darrere el nostre demanant pas per avançar. El nostre xofer no tingué temps per accelerar i l'altre vehicle ens passà davant. «No pot esser més que es metge Rosselló», digué el xofer. Efectivament, reconeguérem el cotxe del metge: era el de Don Pep Rosselló. Ràpidament tancàrem els vidres i fins a la vila encaixonats!

Una cosa curiosa que ens passava, no tots els dies sinó més de tant en tant, era que venien al ball els qui es coneixien com a «picadors», joves i no tan joves, mallorquins, que solien anar darrere les estrangeres.

Idò bé, un dia quatre bergants casats i ben abrinats pujaren l'escala de la terrassa de l'hotel on actuàvem. El qui pujà primer en arribar a la terrassa estengué els braços i impedí que els altres acabassin de pujar, giraren en rodó i se n'anaren. Amb el primer ens topàrem de vista i ens coneguérem.

Al cap d'uns dies, en veure'ns per la vila es va acostar i em va dir: «Supòs que no direu res, que ens véreu per s'hotel.» I jo li vaig respondre: «Jo no vaig veure ningú: Jo som músic!»

El setembre de 1962 fou un mes plujós amb ganes. Un vespre ja férem la funció al saló de l'hotel per amenaces de tempesta. Tot el vespre diluvià i en aquesta època ja anàvem a s'Arenal amb el cotxe d'en Miquel Mut, el nostre cantant i violí. Quan acabàrem la funció deixàrem els instruments a l'hotel: era impossible carregar-los al cotxe per la forta tempesta que encara queia.

Quan en Miquel volgué engegar el cotxe, no es va posar en marxa. Ja tenim sis persones amb molts de problemes per tornar a la vila! Aleshores arribà a l'hotel un taxi ple de clients. En Miquel demanà al taxista si ens acompanyaria fins a Lluçmajor. El taxista no ho veia clar, però al final hi accedí.

Enfilam cap a la vila costa amunt de Son Verí, a poc a poc, ja que la carretera era un llac de fang. Quan arribam a la via del tren ens trobam un arbre –crec que era un om–, arrabassat pel temporal i ajagut a l'ample de tota la carretera.

El taxi s'aturà i tots en davallàrem, i amb els llums del taxi i els llampecs ens aferràrem a l'arbre per intentar arrossegat-lo fora de la carretera. Però per molt que ho intentàvem no hi havia manera. En això vérem que s'acostaven uns llums d'un altre cotxe i en aturar-se en davallaren quatre joves ben abrinats, i llavors tots plegats aconseguírem obrir pas suficient perquè hi passassin el taxi i el cotxe. I amb els peus remulls ens n'anàrem a casa i al llit.

VIATGES A L'ÈSTRANGER

Vaig fer en aquells anys dos viatges a Alemanya: a Bonn i a Lüdenscheid. Eren viatges de promoció i amistat.

Anàrem a Bonn via Colònia i ens trobàrem allà el Dia dels Reis, que segons la tradició estan enterrats a la catedral d'aquesta ciutat.

Actuàrem en una gran festa a la sala Beethovenhalle. Tots els qui havien vingut a Mallorca aquell estiu amb una determinada agència de viatges foren convidats a la festa. Causava una forta impressió sentir tota la sala com cantava el «Viva España». Ens varen tractar com si fóssim de la família.

D'aquest viatge em queda molt bon record. Fou amb l'orquestra Sis Som de Campos i era una promoció de Turisme. El nostre saxofonista, en Mateu Lladó *Fraret*, havia creat un pasdoble que solíem tocar cada vespre i que els turistes ja coneixien. El repetírem quatre vegades. En aquest teatre hi vaig veure per primera vegada un micròfon sense fil.

L'Orquesta Sis Som a l'Hotel Copacabana. Tomeu Vidal tocant el piano al fons.

Vista exterior de la Beethovenhalle de Bonn

Al cap d'uns anys en férem un altre, de viatge, també a Alemanya, concretament a Lüdenschein, una ciutat entre Dortmund i Wuppertal. Aquesta vegada fou amb l'Orquesta Bahía. Allà hi teníem aquests amics alemanys de Cala Blava, que en celebrar l'aniversari de la seva indústria ens convidaren a la festa, la qual fou molt sonada. Actuàrem en una gran sala típica d'aquell lloc i, per fer-ho més atractiu, durant mitja actuació empràrem el vestit de pagès: calçons amb bufes i guardapits. Ja em direu, tota l'Orquesta Bahía vestida de pagès! Quina estampa!

Aquesta anada fou molt enriquidora: ens passejaren pels entorns i tingueren unes atencions magnífiques amb tots nosaltres.

Com que els nostres amfitrions tenien dues filles, pensàrem dur-los un record propi de Mallorca. I ja que la data de partida era abans de Tots Sants, els duquérem dos rosaris de panells dins una capsa de sabates.

A nosaltres ens pareixia molt normal dur-los d'aquella manera, però en arribar a la duana la policia es posà nerviosa en detectar una capsa de sabates, ja que les sabates tenien un fort aranzel.

En obrir la capsa, el policia quedà sorprès i, malpensat, en demanà una explicació. Ja ens teniu amb un rosari penjat pel coll, i amb el llenguatge que empràvem amb els turistes, o sigui, amb senyes, li donàrem a entendre que eren dolços per als infants. I no gaire convençuts ens deixaren passar.

Una altra curiositat duanera va passar durant el primer viatge que férem a Alemanya. En tornar per la Jonquera, la Guàrdia Civil ens revisà els instruments.

Actuació de l'Orquesta Bahía a Lüdenscheid, el 15 de novembre de 1969.

*Vista exterior de
la Shützenhalle de
Lüdenscheid*

*Vista interior de la
Shützenhalle de
Lüdenscheid*

Actuació de l'Orquesta Bahía a la Shützenhalle de Lüdenscheid, amb els components vestits a l'ample.

A causa de l'espai que ocupa la caixa d'un contrabaix i per facilitar-nos el trasllat en les nostres actuacions, eliminàrem la caixa de ressonància i el ferrer ens va fer un suport de ferro per al diapasó del contrabaix, que amb un micròfon incorporat a l'amplificador sonava quasi com si tingués la caixa original. L'aparença no era d'un instrument, quasi pareixia un bazuca.

El sergent de guàrdia no es fià de les nostres explicacions i demanà un tècnic en instruments. Esperàrem llarga estona i a la fi aparegué un vellet amb el sergent, i mirant l'esquelet del contrabaix es posà a riure i va dir al sergent: «I és clar que és un contrabaix!» Aleshores ja ens va deixar passar.

Arribat en aquest punt del pregó, voldria fer-vos un tast de qualcuna de les cançons que interpretàvem en aquelles vetlades. Ja que els cantants ja no hi són i des d'aquí dalt ens escoltaran, amb el meu bon amic Paco del Salto interpretarem diferents estils dels anys seixanta i setanta:

1. «Cuando calienta el sol»
2. «Ojos de una española»
3. «Caminito»
4. «Blues seexten tons»
5. «Viva España»
6. «Vals de las velas» (comiat de cada nit)

CLOENDA

S'Arenal avui en dia té un gran repte: aconseguir una bona convivència entre l'activitat turística i la funció residencial. Ara hi ha tres tipus de persones que hi viuen.

Primer, el turista. Cal que s'Arenal millori la qualitat de la seva planta hotelera. Alguns d'aquells primers hotels ja han quedat una mica obsolets. És una bona notícia que alguns establiments hagin fet reformes i augmentat la categoria i el nombre d'estrelles. Segon, el resident permament que hi viu tot l'any, que necessita utilitzar uns serveis educatius, sanitaris i socials bàsics. I tercer, el resident d'estiu que cerca una pau i una tranquil·litat que a vegades es difícil d'aconseguir.

Aquest és el repte actual: aconseguir una bona convivència entre els residents i els turistes.

Molts d'anys i bones festes! Visca Sant Cristòfol i visca s'Arenal!

BIBLIOGRAFIA

FONT OBRADOR, Bartomeu. *Historia de Lluçmajor*. Vol. VIII: *Primer tercio del siglo xx*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor, 1999.

———. *Miscelánea histórica del caserío (1861-1930) y Monografía del templo de Ntra. Sra. de la Lactancia de Mn. Sebastián Guasp Cerdá*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor, 1996.

———. *Quan s'Arenal era s'Arenal*. Pregó de les Festes de Sant Cristòfol 1987. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor, 1988.

GALMÉS RIERA, Antoni. *Quatre pinzellades de s'Arenal, temps enrere*. Pregó de les Festes de Sant Cristòfol 1984. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor, 1985.

MARTÍN RIMADA, Margalida. *L'Abans. Lluçmajor. Recull gràfic 1875-1970*. El Papiol: Efadós, 2010.

OLIVER JAUME, Jaume. *S'Arenal: espai i cultura*. Pregó de les Festes de Sant Cristòfol 1988. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor, 1989.

ROSSELLÓ VERGER, Vicente María. *El sur y sureste. Municipios de Lluçmajor, Campos, Ses Salines, Santanyi, Felanitx y Manacor*. Cámara de Comercio, Industria y Navegación de Palma de Mallorca. Palma: Gráficas Miramar, 1964.

SALVÀ I TOMÀS, Pere Antoni. *La demografia de s'Arenal de Lluçmajor: d'un poble de pescadors i trencadors a un centre turístic*. Pregó de les Festes de Sant Cristòfol 1997. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor, 1998.

SBERT BARCELÓ, Bartomeu. *La transformació moderna de s'Arenal*. Pregó de les Festes de Sant Cristòfol, 1989. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor, 1990.

SBERT GARAU, Miquel. *S'Arenal, penombra als (meus) paradisos perduts*. Pregó de les Festes de Sant Cristòfol 2008. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor, 2009.

S'Unió de s'Arenal. (Publicació mensual il·lustrada dedicada a la informació local de la població turística de s'Arenal des de 1988).

VIDAL NICOLAU, Antoni. *La fabricació del calçat de pell a Lluçmajor. Els orígens de l'expansió industrial (1870-1936)*. Pregó de Fires de Lluçmajor, 2011. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor, 2012.

Ajuntament de **Lluçmajor**

www.llucmajor.org